

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o przedłożeniu rządowem zawierającym projekt ustawy zmieniającej niektóre postanowienia krajowej ordynacyi wyborczej, względnie ustawy z dnia 17 grudnia 1884 Nr. 1. dz. u. k. ex 1885.

Wysoki Sejmie!

Przedłożenie rządowe wniesione do Sejmu pismem c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 18. listopada 1897. L. 6.979, zawierające projekt ustawy zmieniającej niektóre postanowienia krajowej ordynacyi wyborczej z 26 lutego 1861 Nr. 20. Dz. u. p. dodatek II. a) względnie ustawy z dnia 17. grudnia 1884. Nr. 1. dz. u. kr. ex 1885 nie ma na celu wprowadzenia jakichkolwiek zmian w obowiązujących zasadach prawnych na których opiera się istniejące prawo wyborów do Sejmu krajowego lecz zmierzając tylko do zmiany tych przepisów dawniejszych ustaw odnoszących się do czynności wyborczych przygotowawczych powiatowych władz administracyjnych, które okazały się koniecznymi ze względu na to, że po roku 1884 liczba powiatów politycznych w Galicyi pomnożoną została. W chwili, kiedy dnia 17 grudnia 1884 roku obowiązujące dawniej przepisy krajowej ordynacyi wyborczej po raz ostatni uległy zmianie, istniało w Galicyi tyle okręgów wyborczych gmin wiejskich ile było podówczas powiatowych władz politycznych tak, że granice i terytoryalna rozciągłość 74 okręgów wyborczych kuryi gmin wiejskich schodziły się na równi z granicami i terytoryalną rozciągłością 74 politycznych władz powiatowych. Ustawodawstwo ówczesne odpowiadało najzupełniej temu stanowi rzeczy, gdy zawierało przepisy nakazujące każdej politycznej władzy powiatowej dokonania pewnych administracyjnych czynności przygotowawczych w celu przeprowadzenia wyborów li tylko w granicach swego powiatu, którego okrąg był identyczny z okręgiem wyborczym kuryi gmin wiejskich i którego siedziba była zarazem miejscem wyborczym każdego okręgu wyborczego. Od tego czasu, wskutek utworzenia w roku 1896 nowych dwóch powiatów politycznych w Podgórzu i Strzyżowie, zaszły zmiany w rozległości terytoryalnej powiatów politycznych a następstwem tego jest, że postanowienia ustawy z 17 grudnia 1884. Nr. 1. dz. u. kr. ex 1885 nie odpowiadają już faktycznemu podziałowi administracyjnemu kraju na powiaty i że do tych dwóch powyżej wymienionych powiatów, jakoteż do tych powiatów, których one dawniej część składową stanowiły, nie nadają się niektóre obecne postanowienia ustawowe w tem brzmieniu, w jakim je znajdujemy w §. 31. krajowej ordynacyi wyborczej z 26. lutego 1861 Nr. 20. dz. u. p. z 1861 roku dodatek II. a) tudzież w §. 5, 6, 32 i 33 ustawy z 17 grudnia 1884 Nr. 1. dz. u. kr. ex 1885. W razie każdego nowego administracyjnego podziału kraju i zmiany w terytoryalnych granicach powiatów to samo zjawisko powtarzałoby się ciągle że ustawa nie odpowiadałaby faktycznemu stanowi rzeczy i stąd powstawałyby wątpliwości i sprzeczności, tudzież dawałby się odczuwać brak norm prawnych, odnoszących się co do zakresu działania i kompetencyi w przeprowadzeniu administracyjnych czynności przygotowawczych do wyborów nowo utworzonych powiatowych władz politycznych, jak również tych które one dawniej część składową stanowiły.

Celem przeto wniesionego przez Rząd projektu ustawy jest inne, lepiej niż dotychczasowe, obecnym stosunkom niezupełnie już odpowiadające określenie ustawowe rozciągłości terytoryalnej istniejących okręgów wyborczych kuryi gmin wiejskich, niezależnie i bez względu na dokonane lub dokonać się mające w drodze administracyjnej zmiany

rozległości politycznych władz powiatowych, tudzież sformułowanie nowych norm prawnych, przepisujących politycznym władzom powiatowym ich zakres czynności administracyjnych przy przeprowadzeniu wyborów w tym wypadku, jeżeli zachodzi różnica między terytoryalną rozciągłością okręgu wyborczego i okręgu politycznego powiatu, który to wypadek dotychczas w ustawie przewidzianym nie był.

Komisya administracyjna rozpatrzywszy szczegółowo projekt rządowy, uważa za konieczne wprowadzenie w życie takiej nowej ustawy, jak ją przedłożenie rządowe proponuje, tem bardziej, że dotychczasowe postanowienia ustawowe w brzmieniu ustawy z 17. grudnia 1884 okazały się i po ustanowieniu nowych powiatów niewystarczającymi, tudzież, że dalsze ewentualne zmiany w podziale istniejących powiatów politycznych mogą się odbywać w drodze rozporządzeń administracyjnych, co jednak żadną miarą nie może wpływać na liczbę, rozciągłość i granice istniejących okręgów wyborczych, a to właśnie wymaga innego określenia tych okręgów i miejsc wyborczych, niż to, jakie zawiera ustawa z 17. grudnia 1884.

Komisya administracyjna wprowadziła tylko niektóre stylistyczne zmiany w redakcyi projektu ustawy dla uchylenia pewnych niejasności lub wątpliwości i dla ściślejszego prawniczego określenia przepisów ustawy. Przedewszystkiem uchyliła komisya brzmienie projektu rządowego, że postanowienia dawniejszej ustawy zmieniają się tylko i „uzupełniają“, a natomiast wprowadziła stylizacyę, że te postanowienia się znosi, a w ich miejsce wprowadza nowe. Zmiana ta redakcyi projektu była wskazaną, aby nikt nie miał wątpliwości, że dawne postanowienia ustawowe mogą nadal obowiązywać w 72 powiatach politycznych, w których nie zaszła żadna zmiana co do rozległości terytoryalnej, a że nowe przepisy wchodzi w życie tylko tam, gdzie w podziale powiatów zaszły już zmiany, lub w przyszłości zajść mogą, w razie utworzenia nowych powiatów. Dla tego przyjęto do nowej redakcyi wszystkie dawniejsze przepisy ustawowe, które mogą się nadawać zarówno do tych powiatów, w których granicach żadna zmiana nie zaszła, jak i do tych, które nowo utworzone zostały, lub ewentualnie w przyszłości w drodze rozporządzeń administracyjnych kreowane być mogą, tak aby ta nowa ustawa w całej swej rozciągłości w całym kraju obowiązywała, bez względu na dokonane już lub dokonać się mające zmiany w terytoryalnych granicach politycznych władz powiatowych. Takie postępowanie, stale praktykowane w ustawodawstwie krajowem, zaleca się ze względu na łatwiejsze i nie dające powodu do nieporozumień cytowanie paragrafów, tudzież ze względu na to, że tym, którzy tę ustawę stosować będą mieli, daje pewną całość przepisów ustawowych, przez uchylenie dawnych paragrafów ustawy a przez wprowadzenie na ich miejscu nowego brzmienia postanowień prawnych.

W artykule II. projektu opuszczono ustęp, że ta ustawa „stosuje i również do powiatów politycznych w Podgórzu i w Strzyżowie etc.“, albowiem wobec przyjętej przez komisję stylizacyi §. 5. nie może pod tym względem żadna zachodzić wątpliwość. Stylizacya §. 5. projektu ustawy przyjęta przez komisję wyklucza także wszelką wątpliwość, że postanowienia tej ustawy muszą się także odnosić do wszystkich i na przyszłość ewentualnie utworzyć się mających nowych powiatów politycznych, tj. do całego kraju bez względu na jakiegokolwiek zmiany terytoryalnych granic w politycznych władzach powiatowych.

Na podstawie powyższego wyводу komisya administracyjna wnosi:
Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony projekt ustawy.

We Lwowie, dnia 12. stycznia 1897 r.

Przewodniczący:
Koziebrodzki.

Sprawozdawca:
Górski.

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmieniająca niektóre postanowienia krajowej ordynacyi wyborczej z dnia 26. lutego 1861 Nr. 20 Dz. u. p. dodatek II a) względnie ustawę z dnia 17. grudnia 1884, Nr. 1. Dz. u. kr. ex 1885.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 31 krajowej ordynacyi wyborczej, jakoteż postanowienia §§ 5, 6, 32 i 33 w brzmieniu ustawy z 17. grudnia 1884, Dz. u. kr. Nr. 1 z roku 1885 znosi się a w ich miejsce ustanawia co następuje:

§. 5.

Do wyboru posłów z gmin wiejskich tworzy każdy z 74 powiatów politycznych, które istniały 17. grudnia 1884, w terytoryalnych swych granicach osobny okręg wyborczy. W każdym nowym po roku 1884 utworzonym powiecie politycznym uprawnieni do wyboru z gmin i obszarów dworskich, przydzielonych do nowo utworzonego powiatu, wykonywać mają prawo wyborcze w tym samym okręgu wyborczym, w którym je wykonywali przed utworzeniem nowego powiatu politycznego.

§. 6.

Miejscami wyborczemi w okręgach wyborczych gmin wiejskich, oznaczonych w § 5, są siedziby 74 politycznych władz powiatowych, które istniały 17. grudnia 1884.

§. 31.

Naczelnik powiatu politycznego sprawdzić ma w każdej gminie legalność wyboru wyborców i jeśli okazuje się potrzeba nowego wyboru, zarządzić go natychmiast z przytoczeniem powodów.

§. 32.

W powiatach, w których siedziba politycznej władzy powiatowej nie jest zarazem miejscem wyborczym, przeprowadza oznaczone w §§. 27, 28 i 31 czynności przygotowawcze do wyboru posła, właściwa polityczna władza powiatowa, która po ukończeniu wyboru wyborców w gminach swego powiatu przesyła akta wyborcze wraz z listą obejmującą nazwisko i miejsce zamieszkania wybranych i według §. 14 do wyboru powołanych wyborców, naczelnikowi politycznej władzy powiatowej miejsca wyborczego.

Po odbytych wyborach wyborców we wszystkich gminach wiejskich okręgu wyborczego, gdy lista wyborców jest zupełną, naczelnik politycznej władzy powiatowej miejsca wyborczego wystawi wyborcom karty legitymacyjne, zawierające liczbę bieżącą listy wyborczej (§. 33.), nazwisko i miejsce zamieszkania wyborcy, dalej miejsce, dzień i godzinę wyboru posła na Sejm krajowy i doręczy je wszystkim wyborcom w swym powiecie zamieszkałym. Doręczenie zaś kart legitymacyjnych wyborcom w innym powiecie zamieszkałym nastąpi za pośrednictwem właściwej politycznej władzy powiatowej.

§. 33.

Naczelnik politycznej władzy powiatowej miejsca wyborczego powinien listy wybranych i według §. 14 do wyboru uprawnionych wyborców zestawić w jedną główną listę wyborców okręgu wyborczego i przygotować w dwóch egzemplarzach do aktu wyborczego.

Art. II.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.
